

Asia: VN/25238/2024

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen sekä ilmastoneutraaliin talouteen siirtymisen edistämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Bioenergia ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta.

1. Soveltamisala

Orpon hallitus on varautunut elinkeinopoliittisiin toimiin, joihin tehty varaus on 400 miljoonaa euroa. Ehdotettavalla valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tähän liittyvän investointitukiohjelman ehdoista ja tukiohjelmaan perustuvien valtionavustusten myöntämisestä. Tammikuussa 2024 hallitus on linjannut valtiontukiohjelmasta, jonka puitteissa olisi mahdollista myöntää tukea teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämistä ja energiatehokkuustoimenpiteitä edistävälle sekä ja nettonollataloutta (ilmastoneutraalia taloutta) edistävälle strategisille investoinneille (investointitukiohjelma). Kriisi- ja siirtymäpuitteisiin perustuvan investointitukiohjelman täytäntöönpano edellyttää Euroopan komission valtiontukihyväksyntää.

Nyt esitelty asetus perustuu kriisi- ja siirtymäpuitteiden jaksoihin 2.6 ja 2.8. Mielestämme asetuksen tulisi mahdollistaa myös tuki jakson 2.5.1 mukaisesti (Investointituki uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseen ja energian varastointiin). Tämä olisi teknologianeutraalimpi ja kilpailua lisäävä tapa toteuttaa hallituksen tammikuussa 2024 tehty linjaus.

2. Tuki tuotantoprosessien vähähiilistämisen ja energiatehokkuuden edistämiseen

Kriisi- ja siirtymäpuitteiden jakso 2.6. ja esityksen 8 § mahdollistavat avustukset teollisuuden tuotantoprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuustoimenpiteisiin, jos suorat kasvihuonekaasupäästöt avustuksen saajan fossiilisia polttoaineita energialähteenä tai raaka-aineena käyttävästä teollisuuslaitoksesta vähenevät vähintään 40 prosenttia verrattuna avustusta edeltäneeseen tilanteeseen tuotantoprosessien sähköistämisen avulla tai siirtymällä käyttämään

uusiutuvaa vetyä tai uusiutuvasta vedystä tuotettuja polttoaineita fossiilisten polttoaineiden asemesta. Lisäksi tarkasteltaessa kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä tulee ottaa huomioon myös biomassan poltosta aiheutuvat todelliset päästöt.

Bioenergia ry pitää tällaista tukimuotoa syrjivänä ja epäjohtonmukaisena. Toivomme, ettei tällainen toimintatapa EU-lainsäädännössä ja edelleen Suomessa laajene.

Ensiksi, vähähiilistämisen supistaminen ainoastaan sähköistämiseen, vetyyn ja vedystä tuotettuihin polttoaineisiin ei ole teknologianeutraalia. Pelikentän tulisi polttoaineiden osalta olla tasainen kaikille kilpailukykyisille uusiutuville polttoaineille.

Toiseksi, kun mukaan lasketaan myös uusiutuvasta biomassasta syntyvät ”todelliset” päästöt, muotoilu johtaa tilanteeseen, jossa julkisella avustuksella rahoitettavat toimet voivat kohdistua pääosin uusiutuvaa, kotimaista biomassaa käyttäviin teollisuuslaitoksiin. Tällöin Euroopassa ei vähene fossiilinen, pääosin Euroopan ulkopuolelta tuontiin perustuva fossiilinen energia, vaan kestävä uusiutuva energia, jota EU ja Suomi pyrkivät direktiivillä 2023/2413 lisäämään. Tämä on selkeästi asetuksen päätavoitteen vastaista, sillä komissio katsoo kriisi- ja siirtymäpuiteissa, että tarvitaan lisää strategisia investointeja, jotta voidaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja nopeuttaa vihreää siirtymää. EU on myös toistaiseksi kaukana vuodelle 2030 asetetusta tavoitteesta nostaa uusiutuvan energian loppukulutus 42,5 %:iin (vuonna 2022: 23 %) ja aika alkaa jo käydä vähiin. Julkisen rahan käyttö uusiutuvan ja kestävyyskriteerit täyttävän biomassan energiakäytön vähentämiseen ei ole perusteltua, vaan kohteeksi tulisi valita fossiiliset tuontipolttoaineet. Kotimaisen biomassan tuotannon arvoketjut tukevat energian toimitusvarmuutta, tuottavat Suomeen verotuloja ja tukevat työllisyyttä haja-asutusalueilla.

EU ja Suomi noudattavat kasvihuonekaasuinventaariossaan hallitustenvälisen ilmastopaneeli IPCC:n ohjeistuksia ja biomassan päästöt on jo kertaalleen laskettu kasvihuonekaasuinventaarioon maankäyttösektorilla. Maankäyttösektorilla on jo olemassa erillinen sen ilmastovaikutusten vähentämiseen tähtäävä asetus 2023/839.

Laurikka Harri
Bioenergia ry